

İLKOKUL YÖNETİCİLERİNİN, ÖĞRETMENLERİNİN VE ÖĞRENCİLERİNİN OKUL KÜTÜPHANELERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Prof. Dr. Erol DURAN
Uşak Üniversitesi
erol.duran@ussak.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7581-3821

Mehmet SOLAK
Uşak İl Millî Eğitim Müdürlüğü
mehmetsolak64@hotmail.com
ORCID: 0009-0009-9936-1263

Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 13.07.2025

Revize Tarihi: 08.09.2025

Kabul Tarihi: 28.12.2025

Atıf Bilgisi: Duran, E. ve Solak, M. (2025). İlkokul yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okul kütüphanelerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi (ABED)*, 6(2), 133-147

ÖZ

Kişinin okuma kültürünün gelişiminde okul kütüphanelerinin rolü çok önemlidir. Okul kütüphanelerinin çok çeşitli okuma kaynaklarına sahip olması, ergonomik bir mekân sunması önemlidir. Okuma kaynaklarının öğrenciler tarafından ulaşılabilir olması gerekir. Bunlar okumaya ilgiyi, motivasyonu olumlu etkileyen temel unsurlardır. Okul kütüphaneleri, bir okulun en vazgeçilmez unsurudur ve okul kurulurken planlanması gereken ilk mekândır. Kütüphanesi olmayan bir okul eksiktir ve bu okulların öğrencilerin akademik becerilerinin gelişimine katkısı çok sınırlıdır. Bu araştırmanın amacı, ilkökul kütüphaneleri ile ilgili ilkökul yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin görüşlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır: “İlkokul yöneticilerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?”, “İlkokul öğretmenlerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?” ve “İlkokul öğrencilerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır? Bu araştırma, temel nitel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 20 ilkökul yöneticisi, 20 ilkökul öğretmeni ve ilkökula 4. Sınıfa devam eden 50 ilkökul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu, random seçim tekniği ile belirlenmiştir. Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla üç adet veri toplama aracı geliştirilmiştir: Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde, üç paydaşında ortak görüş verdiği durumlar olduğu görülmektedir. Hem yöneticiler hem öğretmenler hem de öğrenciler, okul kütüphanelerinin ulaşılabilirliğinin, gürültü düzeyinin, aydınlatmasının, havalandırmasının, ısıtma ve soğutma sistemlerinin uygun olduğunu belirtmektedirler. Ancak gene aynı paydaşlar kütüphanelerin olumsuz yönlerinde de ortak bir söylemde buluşmuşlardır. Paydaşlar, kütüphane donanımlarını yeterli bulmamaktadırlar. Ayrıca kitap sayısı ve çeşidi konusunda olumsuz görüş bildirmişlerdir. Kütüphanelerin ders çalışmak için uygun olmadığı görüşünde birleşmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Okuma kültürü, okul kütüphaneleri, ilkökul.

AN ANALYSIS OF PRIMARY SCHOOL PRINCIPALS', TEACHERS' AND STUDENTS' OPINIONS TOWARDS SCHOOL LIBRARIES

ABSTRACT

The role of school libraries in the development of reading culture is very important. It is important that school libraries have a wide range of reading resources and provide an ergonomic space. Reading resources should be accessible to students. These are the main elements that positively affect interest in reading and motivation. School libraries are the most indispensable element of a school and the first place to be planned when establishing a school. A school without a library is incomplete and its contribution to the development of students' academic skills is very limited. The aim of this study is to examine the views of primary school administrators, teachers and students about primary school libraries. In line with this purpose, the following questions were sought to be answered: “What are the views of primary school administrators about school libraries?”, “What are the views of primary school teachers about school libraries?” and “What are the views of primary school students about school libraries?”. This study was organized in accordance with the basic qualitative survey model. The study group consisted of 20 primary school administrators, 20 primary school teachers and 50 primary school students attending the 4th grade of primary school. The study group was determined by random selection technique. Three data collection tools were developed to collect data in the study: When the results obtained in the research are analyzed, it is seen that there are situations where the three stakeholders have a common opinion. Both administrators, teachers, and students agreed that school libraries have appropriate accessibility, noise level, lighting, ventilation, ventilation, heating and cooling systems. However, the same stakeholders also agreed on the negative aspects of libraries. Stakeholders do not find the library equipment adequate. They also expressed negative opinions about the number and variety of books. They agree that libraries are not suitable for studying.

Keywords: Reading culture, school libraries, primary school.

Giriş

Okuma kültürü, çocukların akademik başarılarını, sosyoüktürel gelişimlerini doğrudan etkileyen bir beceridir. Bu becerinin gelişmesi bu sebeplerle önemlidir. Bu becerinin gelişimini etkileyen çok sayıda etken var. Bireyin kişisel özellikleri, ailesi, çevresi, okulu ve öğretmeni, medya, kurum ve kuruluşlar, kitapların niteliği ve kütüphaneler, bu etkenlerin en önemlilerindendir.

Okuma kültürüne sahip olan çocukların, yaratıcılıkları ve hayal güçleri yüksektir. Okudukları kitaplardan ilham alırlar ve kitaplarda tasvir edilen dünyaları hayal ettikçe hayal güçleri gelişir. Bu da onların eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Okumak, okuryazarlık becerilerini geliştirmenin yanı sıra empati kurma, iletişim ve problem çözme gibi çeşitli sosyal becerileri de geliştirir. (Yolanda, Agustina ve Abidin, 2025). Bu becerilerin gelişmesi için zengin bir okuma kaynağı gereklidir. Çocukların çeşitli türlerdeki ve çok sayıdaki bu okuma kaynaklarına ulaşabilmesi, kitaplıklar ve kütüphaneler kurmakla mümkündür.

Erken çocukluk döneminden itibaren bireylere hayatları boyunca bilgiler sunan; bir kültür ve öğrenme merkezi (Ariyani, Kumbara ve Atmadja, 2022) özelliği taşıyan; bireyler ile fikirleri buluşturan kütüphaneler hem toplum tarafından şekillenirler hem de toplumu şekillendirirler. Küçüklükten itibaren kütüphane kullanımı ile ilgili bilgi ve beceriye sahip bireyler, yaşadıkları toplumu geliştirirler (İnci-Önal, 2015). Kullanıcılarının bilgi ihtiyacını karşılayan kütüphaneler, sürekli zenginleştirilip güncellenmelidir. Erken çocukluktan itibaren okuma alışkanlığı ve okuma kültürü kazandırmak kütüphanelerin esas amaçlarından biridir (Boz, 2023). Bireylerin ve toplumların okuma kültürü düzeylerinin belirlenmesinde, kütüphane sayısı ve kütüphanelerin sıklıkla kullanımı en önemli ölçütler arasında gösterilir (Altunbay ve Uslu Üsten, 2020).

Kütüphanelerin temel hizmet felsefesi toplumun bilgi gereksinimini karşılamaktır. Bilgi tüketiminin/üretiminin altyapısal koşullarını oluşturmaya katkıda bulunmak ise diğer bir hizmetidir (Yılmaz, 1998). Kütüphaneler, bilgi hizmeti sunma görevlerinin haricinde bireylerin sosyo-kültürel ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan (Kavak ve Odabaş, 2024) ve güvenilir bilginin bulunduğu kurumlardır (Akay, 2019).

Okul kütüphaneleri, eğitim ve öğretim için gerekli her türlü bilgi kaynağını bünyesinde barındırır. Unsuru olduğu öğretim kademesinin amaçlarının gerçekleşmesine katkı sağlar (Soysal, 1998; Yılmaz, 2015); ders programını destekler (Alpay, 1989). Kütüphanecilik standartlarına ve Okul Kütüphaneleri Yönetmeliğine (Resmî Gazete, 2024) göre düzenlenir (Cevizbaş, 2003). Okulların temel yapı taşı olan kütüphaneler, öğrencilerin bilgiye ulaşmalarına katkı sağlamasının yanında sosyal faaliyetler ile etkili bir iletişimin gerçekleştiği mekânlardır (Ak ve Çetintaş, 2015). Ders çalışma, sınavlara hazırlanma ve ödev yapma imkânı sunar (Abeyrathna ve Zainab, 2004).

Okul kütüphaneleri, öğrencilerin temel okuryazarlık becerilerinin gelişimine ve çalışma alışkanlıklarının oluşmasına önemli katkılar sağlar. Okul ders müfredatlarını destekler ve okuma kültürünün gelişiminde teşvik edici rolü vardır. Okul kütüphanelerinin varlığı, öğrencinin yaşam boyu öğrenme alışkanlığının oluşmasında önemli bir etkidir (Atakpa ve Unwana, 2024).

Okul kütüphaneleri, işlevsel başarı için temel bilgi ve düşünceleri sağlar. Bilgiye dayalı günümüz toplumunda bilgi ve düşünce elzemdir. Okul kütüphaneleri öğrencileri, hayatları boyunca onlara gereken öğrenme becerileriyle donatır; onların hayallerini geliştirir. Bu kütüphaneler, a bir politikayla yönetilmelidir. Okulun ihtiyaçlarını ve misyonunu göz önünde bulundurarak, kapsayıcı bir şekilde tasarlanmış; etik değerleri ve hedefleri içeren politika oluşturulmalıdır (International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA, 2025).

İlkokulun en temel ve en önemli unsuru olan kütüphanelere yönelik okul yöneticilerinin, ilkökul öğretmenlerinin, ilkökul öğrencilerinin görüşleri elbette çok önemlidir. İlkokul kütüphaneleri

ile ilgili bu üç paydaşın görüşlerini aynı anda alıp birlikte incelemenin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu araştırma bu sebeple yapılmıştır.

Alan yazın tarandığında okul kütüphanelerine yönelik çalışmaların var olduğu görülmekle birlikte tüm paydaşların görüşlerinin aynı anda alındığı araştırmalara rastlanılmamıştır. Bu sebeple böyle bir araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada ilkökul kütüphaneleri konu edinilmiştir. Bu araştırma, ilkökul yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin ilkökul kütüphanelerine yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

- İlkokul yöneticilerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?
- İlkokul öğretmenlerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?
- İlkokul öğrencilerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?

Yöntem

Bu araştırma, okul kütüphanelerinin durumlarını ortaya koymayı amaçladığından temel nitel tarama modeline uygun olarak düzenlenmiştir. Olayları ve algıları olduğu gibi ortaya koymaya çalışan nitel araştırma yöntemlerinde, gözlem, görüşme, doküman analizi vb veri toplama araçları kullanılmaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Nitel model, var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar (Karasar, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 20 ilkökul yöneticisi, 20 ilkökul öğretmeni ve ilkökula 4. Sınıfa devam eden 50 ilkökul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu, random seçim tekniği ile belirlenmiştir. İlkokul yöneticilerinin, tamamı bir ilin merkezindeki okullarda görev yapan müdür ve müdür yardımcılardır. Okullar tercih edilirken öğrenci nüfusu küçük, orta ve büyük ölçekli okullar tercih edilmiştir. Aynı şekilde öğretmenler de il merkezindeki ilkökullarda görev yapmaktadırlar. Çalışma grubundaki öğrenciler arasında, sosyo ekonomik düzey bakımından her düzeyde öğrenci mevcuttur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verilerini toplama amacıyla üç adet veri toplama aracı geliştirilmiştir:

- İlkokul Yöneticilerinin Okul Kütüphanelerine Yönelik Görüşlerini Belirleme Formu
- İlkokul Öğretmenlerinin Okul Kütüphanelerine Yönelik Görüşlerini Belirleme Formu
- İlkokul Öğrencilerinin Okul Kütüphanelerine Yönelik Görüşlerini Belirleme Formu

Bu formlarda, yöneticilere, öğretmenlere ve öğrencilere okul kütüphanelerinin mekân olarak ulaşılabilirlik düzeyinin, gürültü düzeylerinin, aydınlatmanın, havalandırmanın ve ısıtma sistemlerinin nasıl olduğu, yeterlilik düzeyleri; kütüphanenin yeterli donanımına sahip olup olmadığı; okul kütüphanelerinde görevli bulunup bulunmadığı ve gerekliliği; kütüphanelerdeki kitap sayısının yeterli, güncel ve ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığı; öğrencilerin okuma alışkanlıklarına katkı sağlayıp sağlamadıkları ile ilgili düşünceleri; kütüphanelerin öğrencilerine verimli ders çalışma imkânı yaratıp yaratmadıkları ve ders çalışma verimliliğini artırıp artırmadığı; okul kütüphanelerinin daha verimli olması için önerilerini ve eklemek istedikleri başka hususlar olup olmadığı sorulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplamak için öncelikle etik kurul izni ve araştırma izni alınmıştır. Belirlenen okullara gidilerek okullardaki yöneticilerle, öğretmenlerle ve öğrencilerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşme formu katılımcılara açıklanmış; gerekli bilgilendirmelere yapılmıştır. Sonrasında görüşmeler tamamlanmıştır. Veri toplama sürecinde herhangi bir sorunla karşılaşılmamıştır.

Araştırmanın veri toplama araçlarının geçerliliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla veri toplama araçları hazırlanırken iki alan uzmanından görüş alınmış ve formların son hâli verilmiştir. Araştırmanın verileri dört farklı sınıf öğretmeni ve bir alan uzmanı ile birlikte değerlendirilmiştir. Ayrıca, araştırmada bulgular sunulurken kapsam geçerliliğine katkı sağlaması amacıyla, katılımcıların söylemlerinden örnekler verilmiştir.

Araştırmanın verileri betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Betimsel analiz tekniği, araştırmacılar için çalışmak istedikleri farklı olgu ve olaylar hakkında özet bilgi elde edebilmeleri için sıklıkla başvurulmuş bir tekniktir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Verilerin analizinde ayrıca tematik kodlama tekniğinden yararlanılmıştır. Kategoriler ve alt kategoriler belirlenmiş ve tablolaştırılmıştır.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında belirtilen kurallara uyulmuş; “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden kaçınılmıştır. Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur. Her iki yazarda çalışmaya aynı oranda katkı sağlamıştır. Araştırma ile ilgili olarak Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan, 17.04.2023 tarih ve E.138729 belge sayı numarası ile etik onayı alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bulguları alt problem sırası dikkate alınarak açıklanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “İlkokul yöneticilerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?” sorusu için elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

İlkokul yöneticilerinin okul kütüphaneleri ile ilgili görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Katılımcı	Örnek Cümleler
Fiziki Şartlar	Ulaşılabilirlik	Uygun	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y6, Y8, Y10, Y11, Y15, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20
		Uygun değil	Y7, Y9, Y12, Y13, Y14
	Gürültü Düzeyi	Uygun	Y1, Y2, Y3, Y4, Y6, Y7, Y8, Y9, Y10, Y11, Y14, Y15, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20
		Uygun değil	Y5, Y12, Y13
	Aydınlatma	Uygun	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y1, Y2, Y3, Y4, Y6, Y8, Y9, Y10, Y11, Y15, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20
		Uygun değil	Y7, Y12, Y13, Y14

	Havalandırma	Uygun	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y6, Y9, Y10, Y11, Y15, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20	Y7: Kütüphanemiz okul fiziki şartlarındaki yetersizlikten dolayı en alt kattadır. Havalandırma sorunu var.
		Uygun değil	Y7, Y8, Y12, Y13, Y14	
	Isıtma-Soğutma	Uygun	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y10, Y11, Y12, Y14, Y15, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20	Y13: Hayır düşünmüyorum. Okulumuzda faaliyette olan bir kütüphane mevcut değil.
		Uygun değil	Y13	
Donanım	Yeterli		Y4, Y6, Y7, Y8, Y9, Y10, Y11, Y17,	Y6: Kütüphanemiz Z kütüphane formatında olduğundan yeterli donanıma sahiptir.
	Yetersiz		Y1, Y2, Y3, Y5, Y12, Y13, Y14, Y15, Y16, Y18, Y19, Y20	Y3: Z kütüphane olabilir. Y12: Yeterli değil; ama geliştirmeye çalışıyoruz.
Personel	Var		Y2, Y6, Y7, Y10, Y11	Y7: Görevli öğretmenimiz var ancak öğrenci görevlendirmesi tam sağlanamamaktadır.
	Yok		Y1, Y4, Y8, Y9, Y12, Y14, Y15, Y16, Y17, Y18, Y19, Y20	Y9: Kütüphanede her an görevli öğretmen ve öğrenci bulunmamaktadır. Öğretmen ve öğrenciler tenefüs arasında kütüphanede nöbetçi olarak hizmet vermektedir. Böyle bir personele çokda ihtiyaç olduğunu düşünmüyorum. Çünkü öğrencilerimiz ağırlıklı olarak kitapları alıp evlerinde de okuyor. Kütüphanede çok vakit geçirmiyorlar.
	Gereklilik		Y3, Y5, Y13	Y13: Yeterli donanımı olsaydı eğer tabi ki de görevli bir personele ihtiyaç olduğunu düşünüyorum.
Kaynakların yeterliliği	Yeterli		Y1, Y4, Y5, Y8, Y9, Y10, Y11, Y19, Y20	
	Yetersiz		Y2, Y6, Y12, Y14, Y16, Y17	Y12: Yeterli değil; ama geliştirmeye çalışıyoruz.
	Güncel		Y1, Y3, Y7, Y9, Y13, Y15, Y18	Y9: Kitaplarımız her yıl belli oranda güncelliyoruz.
Okuma Alışkanlığına Katkısı	Sağlıyor		Y1, Y2, Y3, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y10, Y11, Y12, Y13, Y14, Y15, Y16, Y17, Y18,	Y9: Öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmasında kütüphanemiz etkili. Öğretmenlerimiz çalışmalarının bazılarını kütüphanede gerçekleştirdiği için ekstra etkili oluyor.
	Sağlamıyor		Y4, Y19, Y20	Y4: Kütüphanenin değil de öğretmenin ana faktör olduğunu düşünüyorum.
Ders Çalışma Ortamı	Verimli		Y6, Y9, Y10, Y11, Y18	Y6: Verimli ders çalışma ortamı bulunmaktadır. Ders çalışma verimliliğine önemli bir katkı sağlamaktadır.
	Verimsiz		Y1, Y2, Y3, Y4, Y5, Y7, Y8, Y12, Y13, Y14, Y15, Y16, Y17, Y19, Y20	Y2: Verimli ders çalışma noktasında bilgisayarların engel olduğunu düşünüyorum.
Öneriler-Genel	Y1: Okulumuzun kütüphanesinin Z-Kütüphane olması için talepte bulunduk. Şu ana kadar olumlu dönüş alamadık. Ancak, çabalarımız devam etmektedir. Y2: Kütüphanelerin sürekli geliştirilmesi, çocukların yaş seviyelerine ve zamana uygun kitapların çoğaltılması, kütüphanelerin daha verimli olması açısından etkili olacaktır. Y3: Minderler ve evcil hayvan koyulabilir. Y4: İlkokul öğretmenlerinin müfredatlarına kitap okuma sürelerini arttırmak amacı ile kütüphane kullanımı eklenmeli. Y6: MEM tarafından okullara süreli yayın abonelikleri verilmeli. Okuma alışkanlığını kazandırabildiğimiz takdirde öğrencilerimizi sosyal medyadan uzaklaştırabiliriz. Çünkü sosyal medya araçları olumsuz etki sağlamaktadır. Y8: Personel ve sürekli güncel kaynak temini olabilir. Y9: Daha verimli olması adına bazı dersler kütüphanede izlenebilir. Fizikken dikkat çekilecek ortamlar oluşturulabilir. Ders saatleri içine kütüphane ve okuma saatleri konulabilir. İlgi çekici kaynaklara ve etkinliklere kütüphanelerde yer verilebilir. Y10: Kütüphaneler sessiz, aydınlık ve geniş kitap seçeneğiyle güncel bilgilerin bulunduğu kitaplar ve bilişim araçları ile daha verimli ve faydalı hale gelecektir. Y11: Okul kütüphanelerinin tamamında bilişim araçlarına ihtiyaç olduğunu düşünüyorum, tamamı Z kütüphane biçiminde olmalıdır. Y12: Mekânın büyük olması, kitapların yeterli olması, sorumlu bir personelin olması. Y13: Bence okulun en büyük sınıfı kütüphane olarak düzenlenmeli. Donanımlı olmalı. Çocukların dilediği zaman kullanılabilecekleri bir yer olmalı. Aynı zamanda bilgisayarlarda olmalı araştırma yapabilmeliler.			

Açıklama: Y=İlkokul Yöneticisi

Tablo 1 incelendiğinde, yöneticilerinin görev aldıkları ilkokuldaki kütüphanelerin oldukça yeterli olduğunu beyan etmişlerdir. Yöneticilerin %75'i (n=15) kütüphanenin ulaşılabilir olduğunu; %85'i (n=17) gürültü düzeyinin uygun olduğunu; %80'i (n=16) aydınlatmasının uygun olduğunu; %75'i (n=15) iyi bir havalandırmaya sahip olduğunu ve %95'i (n=19) ise ısıtma ve soğutma sistemlerinin uygun olduğunu belirtmiştir. Ancak yöneticilerin %60'ı (n=12), kütüphane donanımının yeterli olmadığını söylemektedirler. Yöneticilerin %60'ı (n=12), kütüphane personeli olmadığını söylemekle beraber yalnızca %15'i (n=3) personele gerek olduğunu söylemektedir. Yöneticilerin yaklaşık yarısı kaynakların yeterli olduğunu söylerken; %35'i (n=7) bu kaynakların güncel olduğunu belirtmiştir. Yöneticilerin %75'i (n=25) kütüphanelerin ders çalışma için uygun bir ortama sahip olmadığını belirtmiştir.

Yöneticiler, ayrıca bazı önerilerde bulunmuşlardır. Kütüphanelerin dijital okuryazarlığa uygun biçimde güncellenmeleri; evcil hayvan veya rahat oturma ortalamaları ile desteklenerek cazip hâle getirilmeleri başlıca öneriler arasındadır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “İlkokul öğretmenlerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?” sorusu için elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2
İlkokul öğretmenlerinin okul kütüphaneleri ile ilgili görüşleri

Kategori	Alt Kategori	Katılımcı	Örnek Cümleler
Fiziki Şartlar	Ulaşılabilirlik	Uygun	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö19, Ö20
		Uygun değil	Ö3, Ö7, Ö8, Ö13, Ö16, Ö18
	Gürültü Düzeyi	Uygun	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20
		Uygun değil	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö13
	Aydınlatma	Uygun	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö19
		Uygun değil	Ö3, Ö7, Ö8, Ö13, Ö15, Ö16, Ö20
	Havalandırma	Uygun	Ö2, Ö4, Ö5, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17, Ö18, Ö20
		Uygun değil	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö13, Ö15, Ö16, Ö19
	Isıtma-Soğutma	Uygun	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20
		Uygun değil	Ö3, Ö7, Ö8, Ö13, Ö16
Donanım	Yeterli	Ö2, Ö6, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö19, Ö20	Ö10: Öğrencilerin yararlanabileceği yeterli sayıda kitap bulunmaktadır.
	Yetersiz	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö13, Ö16, Ö17, Ö18	Ö13: Okulun mevcut öğrenci sayısına göre çok yetersiz, küçük.
Personel	Var	Ö2, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20	
	Yok	Ö3, Ö8, Ö10, Ö14, Ö20	Ö14: Genellikle personel bulunmamaktadır.
	Gereklilik	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö19	
Kaynakların yeterliliği	Yeterli	Ö4, Ö8, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö18, Ö20	
	Yetersiz	Ö1, Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö12, Ö13, Ö16, Ö17	
	Güncel	Ö2, Ö6, Ö19	
Öğretim Programını	Destekliyor	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö15,	

Destekleme		Ö16, Ö18, Ö19, Ö20	
	Desteklemiyor	Ö3, Ö5, Ö9, Ö10, Ö13, Ö17	Ö3: Öğrenciler uzun uzun okumayı sevmiyorlar, soru cevap şeklinde test istiyorlar
Araştırma Okuryazarlığına Katkısı	Sağlıyor	Ö1, Ö4, Ö7, Ö17, Ö18	
	Sağlamıyor	Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 Ö14, Ö15, Ö16, Ö19, Ö20	Ö2: Öğrencilerin genellikle kütüphaneden ödev araştırma alışkanlığı yok.
Okuma Alışkanlığına Katkısı	Sağlıyor	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö11, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20	Ö5: Evet. Okumak istedikleri kadar kitap bulunmaktadır. Yalnız sadece belli ders saatlerinde kullanabilmektedirler.
	Sağlamıyor	Ö8, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14	Ö8: Sınıflar çok kalabalık olduğu için sınıfa bile yeterli olmuyor.
Ders Çalışma Ortamı	Verimli	Ö2, Ö4, Ö17, Ö18, Ö19	
	Verimsiz	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö16, Ö20	Ö6: Hayır. Sadece okuma saatlerinde kullanabildiğimiz için kitap sevgisi kazanmaya destek vermektedir.
Öneriler-Genel	Ö6: Kitap sayısının artırılması, görevli bulundurulması. Ö8: Yeterli sayıda kaynak ve hikâyeler olmalı. Ö9: E-Kitap, sesli okuma vb. dijital ortam yayınlarının teknolojik alt yapı ile kütüphanelerde bulunması		

Açıklama: Ö=İlkokul Öğretmeni

Tablo 2 incelendiğinde, öğretmenlerin görev aldıkları ilkokuldaki kütüphanelerin oldukça yeterli olduğunu beyan etmişlerdir. Öğretmenlerin %70 i (n=14) kütüphanenin ulaşılabilir olduğunu; %70'i (n=14) gürültü düzeyinin uygun olduğunu; %65'i (n=13) aydınlatmasının uygun olduğunu; %60'ı (n=12) iyi bir havalandırmaya sahip olduğunu ve %75'i (n=15) ise ısıtma ve soğutma sistemlerinin uygun olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %50'si (n=10), kütüphane donanımının yeterli olmadığını %50'si ise donanım olarak yeterli olduğunu söylemektedirler. Öğretmenlerin %25'i (n=5), kütüphane personeli olmadığını söylemekle beraber sadece %55'i (n=11) personele gerek olduğunu söylemektedir. Öğretmenlerin %40'ı (n=8) kaynakların yeterli olduğunu söylerken; %60'ı (n=12) bu kaynakların yetersiz olduğunu ve çok az kısmı (%3) kitapların güncel olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %70'i (n=14) kütüphanelerin öğretim programlarını desteklediğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin %75'i (n=15) kütüphanelerin araştırma okuryazarlığına katkı sağlamadığını söylemişlerdir. Öğretmenlerin %75'i (n=15) kütüphanelerin okuma alışkanlığına katkı sağladığını ancak kütüphanelerin ders çalışma için uygun bir ortama sahip olmadığını belirtmiştir.

Öğretmenler, ayrıca bazı önerilerde bulunmuşlardır. Kütüphanedeki kitap sayılarının ve çeşitlerinin artırılması, görevli bir personel bulunması gerekliliği, dijital yayınlarının artırılması başlıca öneriler arasındadır.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “İlkokul öğrencilerinin, okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?”, sorusu için elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3

İlkokul öğrencilerinin okul kütüphaneleri ile ilgili görüşleri

Kategori	Alt Kategori		Katılımcı	Örnek Cümleler
Fiziki Şartlar	Ulaşılabilirlik	Uygun	İÖ1, İÖ3, İÖ5, İÖ6, İÖ8, İÖ9, İÖ10, İÖ11, İÖ12, İÖ13, İÖ14, İÖ15, İÖ16, İÖ17, İÖ18, İÖ19, İÖ20, İÖ21, İÖ22, İÖ23, İÖ24, İÖ25, İÖ26, İÖ27, İÖ28, İÖ29, İÖ30, İÖ31, İÖ32, İÖ33, İÖ34, İÖ35, İÖ36, İÖ37, İÖ38, İÖ39, İÖ40, İÖ41, İÖ42, İÖ43, İÖ44, İÖ45, İÖ46, İÖ47, İÖ48, İÖ49, İÖ50	İÖ3: Kolay ulaşılabilir ama karanlık.
		Uygun değil	İÖ2, İÖ4, İÖ7	
	Gürültü Düzeyi	Uygun	İÖ1, İÖ3, İÖ5, İÖ6, İÖ8, İÖ9, İÖ10, İÖ11, İÖ12, İÖ13, İÖ14, İÖ15, İÖ16, İÖ17, İÖ18, İÖ19, İÖ20, İÖ21, İÖ22, İÖ23, İÖ24, İÖ25, İÖ26, İÖ27, İÖ28, İÖ29, İÖ30, İÖ31, İÖ33, İÖ34, İÖ35, İÖ36, İÖ37, İÖ38, İÖ39, İÖ40, İÖ41, İÖ42, İÖ44, İÖ45, İÖ46, İÖ47, İÖ49, İÖ50	İÖ32: Çocuklar çok ses yapıyor. İÖ43: Çok gürültülü.
		Uygun değil	İÖ2, İÖ4, İÖ7, İÖ32, İÖ43, İÖ48	

	Aydınlatma	Uygun	İ06, İ08, İ09, İ010, İ011, İ012, İ013, İ014, İ015, İ016, İ017, İ018, İ019, İ020, İ021, İ022, İ023, İ024, İ025, İ026, İ027, İ028, İ029, İ030, İ031, İ032, İ033, İ034, İ035, İ036, İ037, İ038, İ039, İ040, İ041, İ042, İ044, İ045, İ046, İ047, İ048, İ049, İ050	İ043: Aydınlık yetersiz
		Uygun değil	İ01, İ02, İ03, İ04, İ05, İ07, İ043	
	Havalandırma	Uygun	İ03, İ06, İ08, İ09, İ010, İ011, İ012, İ013, İ015, İ016, İ017, İ018, İ019, İ020, İ021, İ022, İ023, İ024, İ025, İ026, İ027, İ028, İ029, İ030, İ031, İ032, İ033, İ034, İ035, İ036, İ038, İ039, İ040, İ041, İ042, İ043, İ044, İ045, İ046, İ047, İ049, İ050	
		Uygun değil	İ01, İ02, İ04, İ05, İ07, İ014, İ037, İ048	
	Isıtma-Soğutma	Uygun	İ01, İ03, İ04, İ05, İ06, İ08, İ09, İ010, İ011, İ012, İ014, İ015, İ016, İ017, İ018, İ019, İ020, İ021, İ022, İ023, İ024, İ025, İ026, İ027, İ028, İ029, İ030, İ031, İ032, İ033, İ034, İ036, İ038, İ039, İ040, İ041, İ043, İ044, İ046, İ047, İ049, İ050	İ042: Yazın çok sıcak oluyor. İ045: Hayır çünkü kışları soğuk yazları sıcak oluyor.
		Uygun değil	İ02, İ07, İ013, İ035, İ037, İ042, İ045, İ048	
Donanım	Yeterli		İ02, İ06, İ08, İ09, İ010, İ011, İ012, İ013, İ014, İ015, İ016, İ017, İ018, İ019, İ020, İ021, İ022, İ023, İ024, İ025, İ026, İ028, İ029, İ030, İ031, İ032, İ034, İ035, İ036, İ037, İ044, İ045, İ047, İ049	İ014: Yeteri kadar var.
	Yetersiz		İ01, İ03, İ04, İ05, İ07, İ027, İ033, İ038, İ039, İ040, İ041, İ042, İ043, İ046, İ048, İ050	İ039: Masa ve sandalye yeterli değildir.
Personel	Var		İ09, İ010, İ011, İ013, İ014, İ017, İ020, İ022, İ026, İ028, İ032, İ046	İ011: Kütüphanemizde bir görevli oluyor. İ017: Görevli var ve zamanla değişiyor.
	Yok		İ01, İ02, İ03, İ04, İ018, İ027, İ034, İ042	İ042: Görevli yok görevliye gerek yok.
	Gereklilik		İ01, İ05, İ06, İ07, İ08, İ012, İ015, İ016, İ019, İ021, İ023, İ024, İ025, İ029, İ030, İ031, İ033, İ035, İ036, İ037, İ038, İ039, İ040, İ041, İ043, İ044, İ045, İ047, İ048, İ049, İ050	İ05: Daha düzenli olup görevli olursa daha iyi olur. İ030: Yok ama isterdim. İ039: Yok. İsterdim çünkü kitaplar çok karışık bulmamıza yardımcı olurdu.
Kaynakların yeterliliği	Yeterli		İ03, İ05, İ06, İ07, İ09, İ010, İ011, İ012, İ014, İ015, İ016, İ017, İ018, İ019, İ020, İ021, İ023, İ024, İ026, İ028, İ029, İ031, İ032, İ034, İ035, İ036, İ037, İ042, İ043, İ044, İ045, İ046, İ049,	İ03: Farklı tür kaynaklar olması gerekli.
	Yetersiz		İ01, İ02, İ04, İ08, İ013, İ022, İ025, İ027, İ030, İ033, İ038, İ039, İ040, İ041, İ047, İ048, İ050	İ08: Okul kütüphanesinde yeterli kitap olduğunu düşünmüyorum, ihtiyaçlarımı karşılamıyor. İ038: Hayır sadece hikâye kitabı var ve az kitap var. İ039: Hayır. Çünkü yeterince kitap yok, dikkatimizi çekmediği için.
	Güncel		İ01	
Dersleri Destekleme Durumu	Destekliyor		İ03, İ04, İ06, İ07, İ09, İ010, İ011, İ012, İ013, İ014, İ015, İ016, İ017, İ019, İ020, İ021, İ024, İ025, İ026, İ027, İ028, İ029, İ030, İ031, İ034, İ036, İ037, İ044, İ045, İ046, İ047, İ049, İ050	İ012: Derslerimizi desteklediğin düşünüyorum. Çünkü kitaplarımızı oradan alıyoruz. İ020: Evet kitap okudukça derslerim daha iyileşiyor.
	Desteklemiyor		İ01, İ02, İ05, İ08, İ018, İ022, İ023, İ032, İ033, İ035, İ038, İ039, İ040, İ041, İ042, İ043, İ048	İ035: Çoğu kitap eski. İ038: Hayır çünkü test kitapları ve ders ile ilgili kitaplar çok az.
Araştırma Okuryazarlığına Katkısı	Sağlıyor		İ04, İ07, İ09, İ010, İ011, İ012, İ013, İ014, İ015, İ016, İ017, İ018, İ019, İ020, İ021, İ022, İ023, İ024, İ027, İ028, İ029, İ030, İ031, İ033, İ034, İ035, İ036, İ037, İ044, İ045, İ046, İ049	İ034: Evet kitaplar sayesinde bilgi ediniyorum.
	Sağlamıyor		İ01, İ03, İ05, İ06, İ08, İ026, İ032, İ038, İ039, İ040, İ041, İ042, İ043, İ047, İ048, İ050	İ03: Araştırma için kitaplar yok. İ06: Ödev becerime katkı sağladığını düşünmüyorum.
Okuma Alışkanlığına Katkısı	Sağlıyor		İ01, İ02, İ03, İ04, İ06, İ07, İ09, İ010, İ011, İ012, İ013, İ014, İ015, İ016, İ017, İ018, İ019, İ020, İ021, İ022, İ023, İ024, İ025, İ026, İ027, İ028, İ029, İ030, İ031, İ032, İ033, İ034, İ035, İ036, İ037, İ038, İ039, İ042, İ043, İ044, İ045, İ046, İ047,	İ021: Benim okumam giderek hızlanıyor. İ031: Evet çünkü artık daha hızlı okuyorum. İ033: Evet okumayı sevdiriyor.

		İO49, İO50	
	Sağlamıyor	İO5, İO8, İO9, İO40, İO41, İO48	İO48: Yeterli kitap yok.
Ders Çalışma Ortamı	Verimli	İO2, İO6, İO7, İO10, İO11, İO12, İO13, İO14, İO15, İO16, İO17, İO18, İO19, İO20, İO21, İO23, İO28, İO29, İO30, İO31, İO34, İO35, İO36, İO37, İO45, İO46, İO49, İO50	İO11: Arttırdı bu benim hoşuma gidiyor. İO49: Verimli ders çalışma imkânı bulabilmekteyim ve ders çalışma verimliliğimi arttırdı.
	Verimsiz	İO1, İO3, İO4, İO5, İO8, İO22, İO26, İO27, İO32, İO33, İO38, İO39, İO40, İO41, İO42, İO43, İO44, İO47, İO48	İO41: Çok fazla gürültü.
Öğretmenlerin Kütüphane Rehberliğinin Katkısı	Katkı sağladı	İO2, İO3, İO4, İO5, İO7, İO8, İO9, İO10, İO11, İO12, İO13, İO14, İO15, İO16, İO17, İO18, İO19, İO20, İO21, İO22, İO23, İO24, İO25, İO26, İO27, İO28, İO29, İO30, İO31, İO33, İO34, İO35, İO36, İO37, İO38, İO39, İO40, İO41, İO42, İO43, İO44, İO45, İO46, İO47, İO48, İO49, İO50	İO22: Hem de çok etkiliyor. İO43: Kişiye göre değişir ama bence öğrenciler kendi istekleri ile gitmeliler.
	Katkı Sağlamadı	İO1, İO6, İO32, İO49	
Öneriler-Genel	İO1: Kütüphane daha ilgi çekici hâle getirilebilir. İO2: Bina'nın eski olması kütüphane için ayrılan bölümün yetersiz olması verimi azaltıyor. İO3: Farklı türde kitaplar olabilir, daha geniş bir alana sahip olabilir. İO5: Öncelikle bina'nın yenilenmesi gerekli, daha sonra aydınlık, ferah, havadar bir yerde olması gerekli. İO6: Verimli kullanılması için büyütülmesini öneririm. İO7: Daha güzel kitaplar ve yeni masa ve sandalye. İO8: Yeni kitaplar getirilebilir. İO11: Kütüphane daha büyük olabilir. İO12: Daha sık kitaplar çıkmalı ve yapılmalı. İO13: Daha çok kitap olsun. İO17: Daha geniş olmasını istedim. İO18: Bence daha fazla kitap verebilirler. İO22: Bilgisayarlarımız olsaydı iyi olurdu. İO25: Kütüphanenin geniş olması. İO30: Büyütülmeli alan çok dar. İO32: Okul kütüphanesinde dergiler ve gazetelerde olmalı. İO37: Koltuklar değişmeli çok sert. İO38: Daha büyük masa, sandalyesi bol yeterli sayıda çalışma kitabı olabilir. İO43: Gürültüsüz bir yerde yapılabilir. Öğrenci dışında bir nöbetçi bulunabilir. Bilgisayar veya tablet olabilir. İO47: Kitap sayısı artırılabilir, okul kütüphanesi geliştirilmelidir. İO48: Daha fazla kitap olmalı ve nöbetçi olursa iyi olur. İO50: Daha verimli olması için afişler hazırlayabiliriz.		

Açıklama: İO=İlkokul Öğrencisi

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin öğrenim gördükleri ilkokuldaki kütüphanelerin oldukça yeterli olduğunu beyan etmişlerdir. Öğrencilerin %94'ü (n=47) kütüphanenin ulaşılabilir olduğu; %88'i (n=44) gürültü düzeyinin uygun olduğunu; %86'sı (n=43) aydınlatmasının uygun olduğunu; %84'ü (n=42) iyi bir havalandırmaya sahip olduğunu ve %84'i (n=42) ise ısıtma ve soğutma sistemlerinin uygun olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %62'si (n=31) kütüphane donanımının yeterli olduğunu, %38'i (n=19) ise donanım olarak yeterli olmadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %16'sı (n=8), kütüphane personeli olmadığını, %32'si (n=16) görevli personelin var olduğunu söylemekle beraber; %40'ı (n=20) personele gerek olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %64'ü (n=32) kaynakların yeterli olduğunu söylerken; %34'ü (n=17) bu kaynakların yetersiz olduğunu ve 1 öğrenci ise kaynakların güncel olduğunu belirtmiştir.

Öğrencilerin %66'sı (n=33) kütüphanelerin dersleri desteklediğini; %34'ü (n=17) ise kütüphanelerin dersleri desteklemediğini belirtmiştir. Öğrencilerin %70'i (n=35) kütüphanelerin araştırma okuryazarlığına katkı sağladığını söylemiştir. Öğrencilerin %88'i (n=44) kütüphanelerin okuma alışkanlığına katkı sağladığını; %12'si (n=6) katkı sağlamadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %64'ü (n=32) kütüphanelerin ders çalışma ortamlarının verimli olduğunu, %36'sı (n=18) ders çalışma ortamlarının verimsiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin %92'si (n=46) öğretmenlerinin rehberliğinin, kütüphane kullanımına olumlu katkısının olduğunu belirtmiştir.

Öğrenciler ayrıca bazı önerilerde bulunmuşlardır. Kütüphanenin daha ilgi çekici hâle getirilmesi, farklı türde kitapların bulundurulması, dergiler ve gazetelerin olması, öğrenci dışında bir görevlinin olması, bilgisayar veya tabletlerin olması başlıca öneriler arasındadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İlkokul kütüphaneleri ile ilgili ilkokulyöneticileri, öğretmenleri ve öğrencilerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada; “İlkokul yöneticilerinin okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?”, “İlkokul öğretmenlerinin okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?” ve “İlkokul öğrencilerinin okul kütüphanelerine yönelik görüşleri nasıldır?” sorularına cevap aranmıştır.

Birinci alt probleme ilişkin sonuçlar şu şekildedir: İlkokul yöneticileri, görev aldıkları okuldaki kütüphanelerin yeterli olduğunu belirtmektedirler. Yöneticilerin çoğunluğu kütüphanelerin ulaşılabilirliğinin, gürültü düzeyinin, aydınlatmasının, havalandırmasının, ısıtma ve soğutma

sistemlerinin uygun olduğunu belirtmiştir. Ancak yöneticilerin çoğunluğu kütüphane donanımının yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Yöneticilerin yaklaşık yarısı kaynakların yeterli olduğunu söylerken; yalnızca üçte biri bu kaynakların güncel olduğunu belirtmiştir. Yöneticilerin çoğunluğu, kütüphanelerin ders çalışma için uygun bir ortama sahip olmadığını belirtmiştir.

İkinci alt probleme ilişkin sonuçlar şu şekildedir: Öğretmenlerin çoğunluğu okullarındaki kütüphanenin ulaşılabilir olduğunu; gürültü düzeyinin, aydınlatmasının, havalandırmasının, ısıtma ve soğutma sistemlerinin uygun olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin yarısı, kütüphane donanımının yeterli olmadığını belirtmektedirler. Öğretmenlerin çoğunluğu kaynakların yeterli ve güncel olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu kütüphanelerin öğretim programlarını desteklediğini ancak araştırma okuryazarlığına katkı sağlamadığını ve ders çalışmaya uygun olmadığını belirtmiştir.

Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar şu şekildedir: Öğrencilerin tamamına yakını kütüphaneyi ulaşılabilir olduğunu; gürültü düzeyinin, aydınlatmasının havalandırmasının, ısıtma ve soğutma sistemlerinin uygun olduğunu belirtmiştir. Ancak öğrencilerin önemli bir kısmı kütüphane donanımının yeterli olmadığını, kaynakların yetersiz olduğunu, derslerini desteklemediğini ve ders çalışma için uygun bir ortam olmadığını belirtmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar incelendiğinde, üç paydaşında ortak görüş verdiği durumlar olduğu görülmektedir. Hem yöneticiler hem öğretmenler hem de öğrenciler, okul kütüphanelerinin ulaşılabilirliğinin, gürültü düzeyinin, aydınlatmasının, havalandırmasının, ısıtma ve soğutma sistemlerinin uygun olduğunu belirtmektedirler. Bu oldukça umut verici bir durumdur. Her paydaşın bu unsurlarla olumlu yaklaşımı kayda değer bir durumdur.

Ancak aynı paydaşlar kütüphanelerin olumsuz yönlerinde de yaklaşık ortak bir söylemde buluşmaktadırlar. Paydaşlar, kütüphane donanımlarını yeterli bulmamaktadırlar. Ayrıca kitap sayısı ve çeşidi konusunda olumsuz görüş bildirmişlerdir. Kütüphanelerin ders çalışmak için uygun olmadığı görüşünde birleşmeleri de üzüntü vericidir. Öğretmenlerin çoğunluğunun, kütüphanelerin öğrencilerin araştırma okuryazarlığına katkı sağlamıyor olduğunu belirtmeleri kaygı vericidir.

Kütüphaneler ders çalışmaya uygun ortamlar değil ise; kitap çeşitliliği düşükse ve araştırma okuryazarlığına katkı sağlamıyorsa çok eksik demektir. İşlevini ve görevlerini yerine getiremiyor demektir. Bu husus acilen düzeltilmesi gereken bir eksikliktir. Okul, kütüphane ile tamamlanamaz. Eksik bir kütüphane, eksik bir okul, eksik bir eğitim demektir.

Okuma kültürünün ilk adımları ailede atılmaktadır. Okuma zevki ve alışkanlığı ailede başlar ancak büyük ölçüde okul ortamında olgunlaşır. Bu sebebedir ki okul kütüphanelerinin önemi çok büyüktür. Ayrıca okuma alışkanlığı ve kütüphane kullanımı hem bireysel hem de toplumsal gelişmişliğin ve refahın bir ölçütüdür (Aydoğdu, 2020).

Kartal, Güner, Çelik, Soyucok ve Beşer (2019) yaptıkları bir araştırmanın sonuçları ışığında, kütüphanelerdeki eserlerin sayıca ve çeşitce artırılması gerekliliğini belirtmektedirler. Çocuk edebiyatı eserlerine daha fazla yer verilmesi gerektiğini; öğrencilerin kütüphaneden beklentileri karşılandığında aslında mevcut olandan daha fazla eser okuyabileceklerini söylemektedirler.

Günümüzde kütüphanelerin eğitim öğretim süreçlerine katkısının yüksek olabilmesi için yenilikçi hizmetler sunması gerekir. Bu yenilikçi hizmetlerin bazıları şunlardır: Kütüphanelerde eğlenceli etkinlikler düzenlemek, dijital kaynak (e-gazeteler, e-kitaplar, dijital görüntüler, e-dergiler vb) çeşitliliğini sağlamak, okuma listeleri hazırlamak, çekici, cazip ve rahat iç mekân oluşturmak, yeşil kütüphane uygulamaları gibi uygulamalar yapmak bunlardan bazılarıdır (İnci-Önal, 2015).

Çocukların erken çocukluktan itibaren kütüphaneler ile tanışmaları ve etkin kütüphane kullanımına yönelik bilgi ve beceriye sahip olmaları, kütüphane ve kitaba karşı olumlu bir tutum geliştirmelerine vesile olacaktır. Bu durum, çocukların kitabı ve kütüphaneyi sevmesini kolaylaştırır. Okullar öncelikle öğrenci profillerine uygun bir okul kütüphanesi kurmalıdır (Çelebi ve Yılmaz,

2021). Altunbay ve Uslu Üsten (2020), yaptıkları bir araştırmada, öğrencilerin okuma kültürü ve kitaplık veya kütüphane kullanmaları arasında önemli bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Evinde, çevresinde veya okulunda kitaplık veya kütüphane bulunan öğrenciler, kitaplara daha yakın olmakta ve kitaplar hayatlarının bir unsuru hâline gelmektedir.

İlkokul kademesindeki öğrencilerin, kütüphane kullanma alışkanlığı kazanabilmelerinde iç ve dış etkenler mevcuttur. Okul yönetiminin konu hakkındaki farkındalığı, kütüphanelerdeki kaynak çeşitliliği, bütçe, öğretmen ve kütüphaneci iş birliği, kütüphane ortamı iç etkenlere örnek verilebilir. Ebeveynlerin kütüphane ile ilgili farkındalığı, okul kütüphaneleriyle iş birliği yapabilecek potansiyele sahip birtakım kurumlar da dış etkenlere örnek verilebilir (Alaca 2017). Ebeveynlerin kütüphanelerle etkileşiminin düşük olduğu bilinmektedir. Yurtbakan ve Erdoğan (2020) yaptıkları bir araştırmada benzer bir sonuca ulaşmışlardır. Araştırmalarında öğrencilerin anne-babalarıyla yeterince kütüphaneye gitmedikleri görülmüştür. Araştırmada ayrıca öğrencilerin öğretmenleri ile de yeterince kütüphaneye gitmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumun gerekçesi olarak müfredat yoğunluğuna ve yakın çevrede kütüphane olmayışına vurgu yapılmıştır. Bununla beraber farkındalık eksikliği olduğunu söylemek hata olmayacaktır.

Okul yönetimlerinin, öğretmenlerinin, öğrencilerinin ve velilerinin, okul kütüphanesinin tanımı, amaçları ve görevlerini tam olarak kavradıklarında, kütüphanelerden en yüksek düzeyde verim alınabilir. Öğrencilerin ihtiyaçları, kütüphane personeli, öğretmenler, ebeveynler ve okul yöneticileri tarafından uygun biçimde desteklenmediği sürece, öğrencilerin kütüphaneye ilişkin farkındalığı, kullanım sıklığı istenilen seviyelere çıkamayacaktır. Okul kütüphanelerinde uzman personelin bulunmaması, kütüphane hizmetlerinde akasamalara sebep olmakta ve bu durum öğretmenler ayrıca bir iş yükü getirmektedir. Kütüphane hizmetleri ise aksamaktadır (Önal ve Alaca, 2015). Kuşkusuz, kütüphanelerin amaçlarının ve görevlerinin gerçekleştirilmesi için yeterli sayıda ve nitelikte (Akyüz, 2022) okul kütüphanecisi istihdam edilmesi gerekir (Dalkıran, 2023).

Kişinin okuma kültürünün gelişiminde okul kütüphanelerinin rolü çok önemlidir. Okul kütüphanelerinin çok çeşitli okuma kaynaklarına sahip olması, ergonomik bir mekân sunması önemlidir. Okuma kaynaklarının öğrenciler tarafından ulaşılabilir olması gerekir. Bunlar okumaya ilgiyi, motivasyonu olumlu etkileyen temel unsurlardır. Okul kütüphaneleri, bir okulun en vazgeçilmez unsurudur ve okul kurulurken planlanması gereken ilk mekândır. Kütüphanesi olmayan bir okul eksiktir ve bu okulların öğrencilerin akademik becerilerinin gelişimine katkısı çok sınırlıdır.

Araştırma Etiği

Kurul Adı: Uşak Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Karar tarihi: 17.04.2023

Belge sayı numarası: E.138729

Yazarların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit şekilde katkı sunmuşlardır.

Çıkar Çatışması: Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

Açıklama: Bu çalışma, danışmanlığını Prof. Dr. Erol Duran'ın yaptığı ve Mehmet Solak tarafından hazırlanan yüksek lisans tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

Kaynaklar

Abeyrathna, P. H. A. S. and Zainab, A. N. (2004). The Status of reading habit and intersts among secondary school children in Sri Lanka. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 9(2), 109-123.

- Ak, Ş ve Çetintaş, B. (2015). Eğitime zenginleştirilmiş kütüphanelerin yeri ve önemi: Ahmet Mesut İlkokulu zenginleştirilmiş kütüphane uygulaması. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(208), 18-32.
- Akay, Ö. (2019). Türkiye’de halk kütüphanesi kullanımının panel veri kümeleme analizi ile incelenmesi. *OPUS International of Society Researchers*, 10(17), 1076-1099.
- Akyüz, E. (2022). Okuma kültürü, üniversite ve çocuk kütüphanesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (31), 164-173.
- Altunbay, M. ve Uslu Üstten, A. (2020). Okuma kültürünün bir göstergesi olarak kitaplık ve kütüphane kullanımı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 916-930.
- Alaca, E. (2017). Okuma alışkanlığı kapsamında 3’ü 1 arada enfes karışım oyun-oyuncak-kitap sunan kurumlar: Türkiye’de oyuncak kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(3), 403-417.
- Alpay, M. (1989). *Türkiye’de ve Almanya Federal Cumhuriyeti’nde gençlere yönelik kütüphane hizmetleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Atakpa, A. O. and Unwana. O. (2024). A critical analysis of academic libraries in primary schools: assessing the availability and utilization of the reading materials among pupils in akwa ibom state. *Intercontinental Academic Journal of Library And Information Science*, 6(1), 86-95.
- Ariyani, L.P.S., Kumbara, A.A.N. G, Atmadja, N.B. and Pujaastawa, I, B, G. (2022). Obstacles to public elementary libraries development as learning resources in Singaraja City. *Jurnal Kajian Informasi & Perpustakaan*, 10(1), 47-62.
- Aydoğdu, H. (2020). Okuma alışkanlığı ve okul kütüphanelerinin bireysel gelişime etkisi üzerine bir değerlendirme. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(225), 201-226.
- Boz, E. C. (2023). Okul kütüphanesi zenginleştirme projesi: Bir Bozkır Anneannesinin Hatırasına: Meryem Bahadır Kütüphensi örneği. *Arşiv Dünyası*, 10(1), 46-53.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınları
- Cevizbaş, S. (2003). Türkiye’de özel okul kütüphanelerinin sorunları: Özel okul kütüphanelerine yönelik bir anket. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(4), 386-396.
- Çelebi, Ş. ve Yılmaz, M. (2021). İlkokul öğrencilerinin kütüphane algılarını belirlemek için çizimlerden yararlanma: Bilkent Erzurum İlköğretim Okulu örneği. *Bilgi ve Belge Araştırmaları* (15), 73-94.
- Dalkıran, Ö. (2023). Türk Millî Eğitim Sisteminde yeni bir okul kütüphanesi türü: Sıfır atık kütüphaneleri üzerine bir değerlendirme. *Kütüphane Arşiv ve Müze Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 28-53.
- IFLA (2025). IFLA/UNESCO okul kütüphanesi rehberi. <https://repository.ifla.org/items/6f59e1f2-1f44-46f0-99a4-9c3c15c48f09>
- İnci-Önal, H. (2015). Okul kütüphaneleriyle öğrencilerin 21.yüzyıla hazırlanması. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(208), 233-248
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kartal, H., Güner, F., Çelik, C., Soyuçok, M. ve Beşer, R. (2019). İlkokul ikinci sınıf öğrencilerinin okuma tercihleri ve kütüphanelerden beklentileri üzerine nitel bir inceleme. *Türk Kütüphaneciliği*, 33(4), 267-281.
- Kavak, A. ve Odabaş, H. (2024). Kullanıcıların değişen kütüphane hizmetlerine yönelik tutumları. *Kütüphane Arşiv ve Müze Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 36-60.
- Önal, İ. ve Alaca, E. (2015). Okul kütüphanesi kullanımında öğretmenlerin rolü ve sorumlulukları. *Bilgi Dünyası*, 16(1), 105-126.
- Resmî Gazete, (2024). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Kütüphaneleri Yönetmeliği. <https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/11/20241123-1.htm>
- Soysal, (1998). Eğitimsel kavramlar ışığında okul kütüphanesi. *Türk Kütüphaneciliği/ Bilginin yazgısı içinde* (ss.181-189), Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (Genişletilmiş 9. baskı). Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yılmaz, B. (1998). Halk kütüphaneleri-okul kütüphaneleri arasında iş birliği ve Türkiye’de durum. *Türk Kütüphaneciliği*, 12(2), 110-130.
- Yılmaz, E. (2015). Eğitimde okul kütüphaneleri: Türkiye’de durum. *Millî Eğitim Dergisi*, 45(208), 259-286.
- Yolanda, S, Agustina, D. and Abidin, Y. (2025). Are elementary school library books appropriate? A content analysis of children's books. Widiyanah et al. (Eds.), Proceedings of the 8th International Conference on Education Innovation (ICEI 2024), Advances in Social Science, Education and Humanities Research 888.
- Yurtbakan, E. ve Erdoğan, T. (2020). İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının belirlenmesi: Bir karma yöntem. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 240-257.

Extended Abstract

Introduction

The role of school libraries in the development of reading culture is very important. It is important that school libraries have a wide range of reading resources and offer an ergonomic space. Reading resources should be accessible to students. These are the main elements that positively affect interest in reading and motivation. School libraries are the most indispensable element of a school and the first place to be planned when establishing a school. A school without a library is incomplete and its contribution to the development of students' academic skills is very limited. The purpose of this study is to examine the opinions of primary school administrators, teachers and students about primary school libraries. In line with this purpose, answers to the following questions were sought: “What are the views of primary school administrators about school libraries?”, “What are the views of primary school teachers about school libraries?” and “What are the views of primary school students about school libraries?”

Method

Since this research aims to reveal the status of school libraries, it was organized in accordance with the basic qualitative survey model. The study group consisted of 20 primary school administrators, 20 primary school teachers and 50 primary school students attending the 4th grade of primary school. The study group was determined by random selection technique. Three data collection tools were developed to collect the data of the study: “Form for Determining the Views of Primary School Administrators towards School Libraries”, “Form for Determining the Views of Primary School Teachers towards School Libraries” and “Form for Determining the Views of Primary School Students towards School Libraries”. The data of the study were analyzed with descriptive analysis technique. Thematic coding technique was also used to analyze the data. Categories and subcategories were identified and tabulated.

Findings

Primary school administrators stated that the libraries in the primary school where they work are quite adequate. 75% (n=15) of the administrators stated that the library is accessible; 85% (n=17) stated that the noise level is appropriate; 80% (n=16) stated that the lighting is appropriate; 75% (n=15) stated that it has good ventilation and 95% (n=19) stated that the heating and cooling systems are appropriate. However, 60% (n=12) of the administrators said that the library equipment was not adequate. 60% (n=12) of the administrators said that there is no library staff, while only 15% (n=3) said that there is a need for staff. About half of the administrators said that the resources were adequate, while 35% (n=7) said that they were up-to-date. 75% (n=25) of the administrators stated that libraries do not have a suitable environment for studying.

Teachers stated that the libraries in the primary school where they work are quite adequate. 70% (n=14) of the teachers stated that the library is accessible; 70% (n=14) stated that the noise level is appropriate; 65% (n=13) stated that the lighting is appropriate; 60% (n=12) stated that it has good ventilation and 75% (n=15) stated that the heating and cooling systems are appropriate. 50% (n=10) of the teachers said that the library equipment was not adequate and 50% said that it was adequate. 25% (n=5) of the teachers said that there is no library staff, but only 55% (n=11) said that there is a need for staff. While 40% (n=8) of the teachers said that the resources were sufficient, 60% (n=12) said that these resources were insufficient and very few (3%) said that the books were up-to-date. 70% (n=14) of the teachers stated that libraries support the curriculum. 75% (n=15) of the teachers stated that libraries do not contribute to research literacy. 75% (n=15) of the teachers stated that libraries contribute to reading habits, but libraries do not have a suitable environment for studying.

The students stated that the libraries in the primary school they attended were quite adequate. 94% (n=47) of the students stated that the library was accessible; 88% (n=44) stated that the noise level was appropriate; 86% (n=43) stated that the lighting was appropriate; 84% (n=42) stated that it had good ventilation and 84% (n=42) stated that the heating and cooling systems were appropriate. 62% (n=31) of the students stated that the library equipment was adequate, while 38% (n=19) stated that it was not adequate. 16% (n=8) of the students stated that there was no library staff, 32% (n=16) stated that there was a staff member, and 40% (n=20) stated that there was a need for a staff member. While 64% (n=32) of the students stated that the resources were sufficient, 34% (n=17) stated that these resources were insufficient and 1 student stated that the resources were up-to-date. 66% (n=33) of the students stated that libraries support their courses; 34% (n=17) stated that libraries do not support their courses. 70% (n=35) of the students said that libraries contribute to research literacy. 88% (n=44) of the students stated that libraries contribute to reading habits; 12% (n=6) stated that they do not.

Conclusion and Discussion

When the results obtained in the research are analyzed, it is seen that there are situations where all three stakeholders have a common opinion. Both administrators, teachers and students stated that the accessibility, noise level, lighting, ventilation, heating and cooling systems of school libraries are appropriate. This is a very promising situation. The positive approach of each stakeholder to these elements is noteworthy. However, the same stakeholders were also nearly unanimous on the negative aspects of libraries. Stakeholders do not find the library equipment adequate. They also expressed negative opinions about the number and variety of books. It is also regrettable that they agreed that libraries are not suitable for studying. It is worrying that the majority of teachers stated that libraries do not contribute to students' research literacy. If libraries are not suitable for studying, if they have a low variety of books, and if they do not contribute to research literacy, they are very deficient.